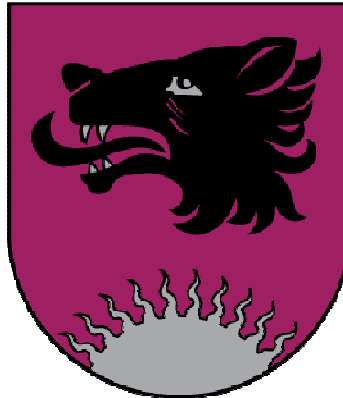

APSTIPRINĀTA
ar Balvu novada Domes
2014.gada 13.februāra lēmumu
(sēdes protokols Nr.2, 6.§)

Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

Balvi, 2013

Satura rādītājs

Ievads.....	3
Vizītkarte	5
Attīstības izaicinājumi.....	6
Stratēģiskā daļa	8
Vīzija	8
Ilgtspējīgas attīstības mērķi.....	8
Prioritāte un rīcības virzieni	10
Novada specializācija	14
Nozīmīgākie telpiskās struktūras elementi un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas.....	16
Prioritāri attīstāmās teritorijas	16
Apdzīvotība un pakalpojumi	19
Transports	21
Maģistrālie inženierkomunikāciju tīkli un cita infrastruktūra	22
Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls.....	24
Kultūrvēsturisko un dabas ainavu teritorijas	25
Īstenošana un uzraudzība.....	27

Ievads

Šīs stratēģijas pamatdoma ir uzlabot dzīves kvalitāti ne tikai esošajai, bet arī nākamajām paaudzēm. Tā aicina apmierināt esošās paaudzes vajadzības, līdzsvarojot sabiedrības labklājības, vides un ekonomiskās attīstības intereses tā, lai nemazinātu iespējas apmierināt nākamo paaudžu vajadzības.

Balvu novada nākotnes attīstības vīzija ir "Balvu novads 2030. gadā veido Ziemeļlatgales ekonomiskās attīstības, pakalpojumu un pārrobežu sadarbības centru. Novadā ir veselīga un labvēlīga dzīves vide visu vecumu iedzīvotājiem, tajā dzīvo aktīvi cilvēki, kuri veido savu labklājību, radoši apvienojot dabas kapitāla, pierobežas, kultūras mantojuma un jauno tehnoloģiju sniegtās iespējas". Stratēģijā izvirzīti četri stratēģiskie mērķi – (1) apturēt iedzīvotāju skaita straujo sarukšanu, (2) paaugstināt nodarbinātības iespējas, (3) uzlabot pašvaldību, uzņēmumu un iedzīvotāju sadarbību, kā arī (4) ilgtspējīgi apsaimniekot dabas resursus.

Mērķu sasniegšanai tiek izvirzīta viena prioritāte. Tā ir novada konkurētspējas palielināšana. Tās īstenošana tiek paredzēta ar septiņu rīcības virzienu palīdzību. Tie ir "Kompetences 21. gs. darba tirgum", "Pašvaldība kā partneris rūpniecības attīstībai", "Ilgtspējīgi pakalpojumi visa mūža garumā", "Videi draudzīga infrastruktūra", "Labi pārvaldīta un iedzīvotājus iesaistoša pašvaldība", "Ziemeļlatgales kultūras mantojuma izmantošana tūrisma produktu attīstīšanai" un "Balvu novads kā Latgales pārrobežu sadarbības centrs".

Novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija tika izstrādāta, identificējot galvenos novada izaicinājumus un specializācijas iespējas. Balstoties uz šo informāciju, tika radīta vīzija, no tās tika izvirzīti mērķi, prioritātes, rīcības virzieni un telpiskā perspektīva. Attīstības stratēģijas izstrādē ņemti vērā šādi plānošanas principi: ilgtspējīgas un līdzsvarotas attīstības princips, stratēģiskas attīstības princips, interešu saskaņotības un līdzdalības princips, attīstības plānošanas un normatīvo aktu savstarpējās sasaistes princips.

Novada izaicinājumu, mērķu un prioritāšu veidošanā tika plaši izmantota Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam ("Latvija 2030"), kā arī Latgales stratēģija 2030 un Balvu novada attīstības programma 2011.–2017. gadam un Balvu novada teritorijas plānojums 2012.–2023. gadam.

Balvu novada attīstības programma 2011.–2017. gadam un Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam ir sinerģiski dokumenti, jo tos vieno kopīga ilgtermiņa prioritāte.

Balvu novada izvirzītais rīcības virziens "Kompetences 21. gs. darba tirgum" un "Ilgtspējīgi pakalpojumi visa mūža garuma" izriet no "Latvija 2030" izvirzītajām prioritātēm "Ieguldījumi cilvēkkapitālā" un "Paradigmas maiņa izglītībā". Savukārt rīcības virziens "Pašvaldība kā partneris rūpniecības attīstībai" un "Videi draudzīga infrastruktūra" izriet no "Latvija 2030" prioritātes "Inovatīva un ekoeфекtīva ekonomika", "Labi pārvaldīta un iedzīvotājus iesaistoša pašvaldība" – no "Latvija 2030" prioritātes "Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība", "Ziemeļlatgales kultūras mantojuma izmantošana tūrisma produktu attīstīšanai" – no "Latvija 2030" prioritātes "Kultūras telpas attīstība", bet "Balvu novads kā Latgales pārrobežas sadarbības centrs" – no "Latvija 2030" telpiskās perspektīvas. Visas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā izvirzītie rīcības virzieni ir saskanīgi ar "Latgales stratēģijā 2030" izvirzītajiem četriem stratēģiskajiem rīcības virzieniem – "kompetences", "savienojumi", "gudra pārvaldība" un "efektīvi uzņēmumi".

Vizītkarte

Iedzīvotāju skaits	14972 (2013. gads, Pilsonības un migrācijas Lietu pārvaldes dati)
Platība	1045 km ² (2012. gads, LR Centrālā statistikas pārvaldes dati)
Iedzīvotāju blīvums	13,3 cilv./km ²
Iedzīvotāju skaita pieaugums	- 1,7% (2012. gadā, Pilsonības un migrācijas Lietu pārvaldes dati)
Darba spējīgo iedzīvotāju īpatsvars	65,9% (2013. gads, Pilsonības un migrācijas Lietu pārvaldes dati)
Nodarbinātība	Bezdarba līmenis – 17,6 %, bezdarbnieku skaits – 1548 (2013. gada martā, Nodarbinātības valsts aģentūras dati)
Darba samaksa (bruto)	343 Ls (2012. gads, LR Centrālā statistikas pārvaldes dati)
Ģeogrāfiskais novietojums	Novads atrodas Ziemeļlatgalē. Teritorija robežojas ar Alūksnes, Gulbenes, Rugāju, Viļakas, Baltinavas, Kārsavas, Rēzeknes, Lubānas un Madonas novadiem.
Attālums līdz valsts nozīmes attīstības centriem	Rīga – 220 km, Rēzekne – 80 km, Daugavpils – 176 km, Jēkabpils– 145 km, Valmiera – 133 km
Nozīmīgākie ceļi	Gulbene-Balvi-Viļaka-Krievijas robeža (Vientuļi) (P35), Balvi-Kapūne (P47) un Rēzekne-Gulbene (P36), kā arī Viļaka-Kārsava (projekts "Austrumu stīga" ceļš) (P45)
Administratīvais centrs	Balvu pilsēta
Apdzīvojuma struktūra	Balvu novadu veido reģionālās nozīmes centrs – Balvu pilsēta; novada nozīmes centrs – Tilžas ciems; vietējās nozīmes centri ar ciema statusu – Bērzkalne, Bērzpils, Briežuciems, Egļu ciems, Krišjāņi, Kubuli, Naudaskalns, Vectilža un Vīksna; apdzīvotas vietas ar ciema statusu - Rubeņi un Verpuļeva.
Dabas resursi	Lauksaimniecības zemes veido 41% no novada teritorijas, meži – 38%.
Dabas aizsargājamās teritorijas	Lubāna mitrājs (51353 ha), Orlovas (Ērgļu) purvs (2791 ha), Stompaku purvi (2978 ha), Sitas un Pededzes paliene (44 ha)
Lielākās upes un ezeri	Aiviekste, Bolupe, Iča, Vārniena, Tilža, Pērkonu ezers (229,6 ha), Balvu ezers (167,8 ha).
Lielākie uzņēmumi (pēc 2012.gada datiem)	AS "Balvu Enerģija", SIA "Senda Dz", SIA "Liepas Z", SIA "TAKO SD", AS "Balvu Maiznieks".
Kultūras pieminekļi	Balvu novadā 18 objektiem ir valsts nozīmes arhitektūras kultūras pieminekļu statuss, t.sk. sakrālās celtnes (Balvu katoļu baznīca, Balvu luterāņu baznīca, Bērzpils jeb Bēržu katoļu baznīca un Bēržu kapu kapliča, Tilžas katoļu baznīca), kā arī 29 vietējas nozīmes pieminekļi, (t.sk. Balvu muižas apbūves komplekss).
Teritorijas attīstības indekss	Novada teritorijas attīstības līmeņa indekss 2012. gadā bija -0,591. No visiem 110 Latvijas novadiem, Balvu novads ieņem 82. vietu (Valsts reģionālās attīstības aģentūras dati).

Attīstības izaicinājumi

Izaicinājums 1: Sarūkošs novads

Balvu novads piedzīvo straujas demogrāfiskas izmaiņas. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem pēdējo desmit gadu laikā (laika posmā no 2003. līdz 2013. gadam) iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 19%. Tikai migrācijas dēļ vien laika posmā no 2001. līdz 2011. gadam novada iedzīvotāju skaits ir sarucis par 1761 iedzīvotājiem. Sarūkošs vietējais tirgus mazina novada uzņēmējdarbības iespējas un rada pieaugošas grūtības noturēt jau esošos novada iedzīvotājus, kā arī mazinās darba spēka, jo īpaši jauniešu, pieejamība novada uzņēmējiem. Turklāt, samazinoties iedzīvotāju skaitam, nākotnē pieaugs infrastruktūras uzturēšanas izmaksas uz vienu iedzīvotāju.

Izaicinājums 2: Vāji attīstīta uzņēmējdarbība

Novadā ir salīdzinoši liels bezdarba līmenis. 2013. gada martā tas bija 17,6% jeb par 2% augstāks nekā vidējais bezdarba līmenis Latgales reģionā (Nodarbinātības valsts aģentūras dati). Augstais bezdarba līmenis ir saistīts ar zemu uzņēmējdarbības aktivitātes līmeni. Par to liecina novada ekonomikas struktūra, kurā dominē pašnodarbinātie un individuālie komersanti – tie veido 62,7% no ekonomiski aktīvajām saimnieciskajām vienībām novadā, kamēr komercsabiedrību jeb uzņēmumu īpatsvars novadā ir tikai 14,9%, kas ir 3,2 reizes mazāk nekā vidēji Latvijā (2011. gada CSP dati). Esošā ekonomikas struktūra ir maz orientēta uz jaunu darba vietu radīšanu plašākam novada iedzīvotāju lokam.

Izaicinājums 3: Zema iedzīvotāju līdzdalība

Novadā ir novērojama salīdzinoši zema iedzīvotāju iesaiste politiskajos un sabiedriskajos procesos. Par to liecina gan zemā iedzīvotāju līdzdalība pašvaldības vēlēšanās, gan dalība nevalstiskās organizācijās. Tikai 47,0% balsstiesīgo novada vēlētāju piedalījās 2013. gada pašvaldību vēlēšanās. Salīdzinot ar pagājušajām vēlēšanām, iedzīvotāju līdzdalība samazinājās par 4,1% (Centrālās vēlēšanas komisijas dati). Pazīme, ka vairums sabiedrības norobežojās no politiskajiem un sabiedrības procesiem, norāda, ka novadā ir zems iedzīvotāju savstarpējās uzticības līmenis, kas būtiski apgrūtina iedzīvotāju, pašvaldības institūciju un uzņēmumu sadarbības spējas.

Izaicinājums 4: Nolietojusies ceļu infrastruktūra

Balvu novadā ir nolietojusies ceļu infrastruktūra – aptuveni 90% ceļu infrastruktūrai ir nepieciešama seguma rekonstrukcija vai remonts. Turklāt tikai 1,3% no ceļiem un 56,3% no ielām ir

asfaltētas. Nolietojusies ceļu infrastruktūra samazina iedzīvotāju sasniedzamību un mobilitāti starp Balvu pilsētu un novada vietējās nozīmes attīstības centriem (Balvu novada attīstības programma 2011.–2017. gadam). Tas atstāj negatīvu ietekmi uz novada ekonomiku un iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Vājā sasniedzamība apgrūtina kvalitatīvu sociālo pakalpojumu sniegšanu novada iedzīvotājiem, mazina novada pievilcību gan izvēloties uzņēmējdarbībai piemērotu darbības vietu, gan kā tūrisma galamērķi.

Izaicinājums 5: Austrumu pierobežas teritorija

Balvu novads ietilpst Krievijas pierobežas teritorijā. Pierobežas novadiem ir raksturīgi zemāki attīstības rādītāji, salīdzinot ar citu Latvijas novadu rādītājiem. Iedzīvotāju skaits pierobežā ir samazinājies ļoti strauji; to ir veicinājusi teritorijas sliktā sasniedzamība, kas palielina perifērijas efektu un sekmē pierobežas teritoriju iztukšošanos. Vienīgā republikas mēroga pilsēta, kas no Balviem ir mazāk nekā 100 km attālumā, ir Rēzekne. Tā atrodas 80 km attālumā, kamēr Valmiera – 133 km, Jēkabpils – 145 km, Daugavpils – 176 km un Rīga – 220 km attālumā. Vājā republikas mēroga pilsētu sasniedzamība samazina tirgus potenciālu Balvu novada uzņēmējiem. Ņemot vērā, kā Balvu novads atrodas ģeogrāfiski tuvu Igaunijas, Krievijas un Baltkrievijas un Lietuvas teritorijām, novadam ir jāmeklē sadarbības iespējas ar šo valstu pierobežu teritorijām, kā arī jāmeklē sadarbības partneri Baltijas jūras reģionā.

Stratēģiskā daļa

Vīzija

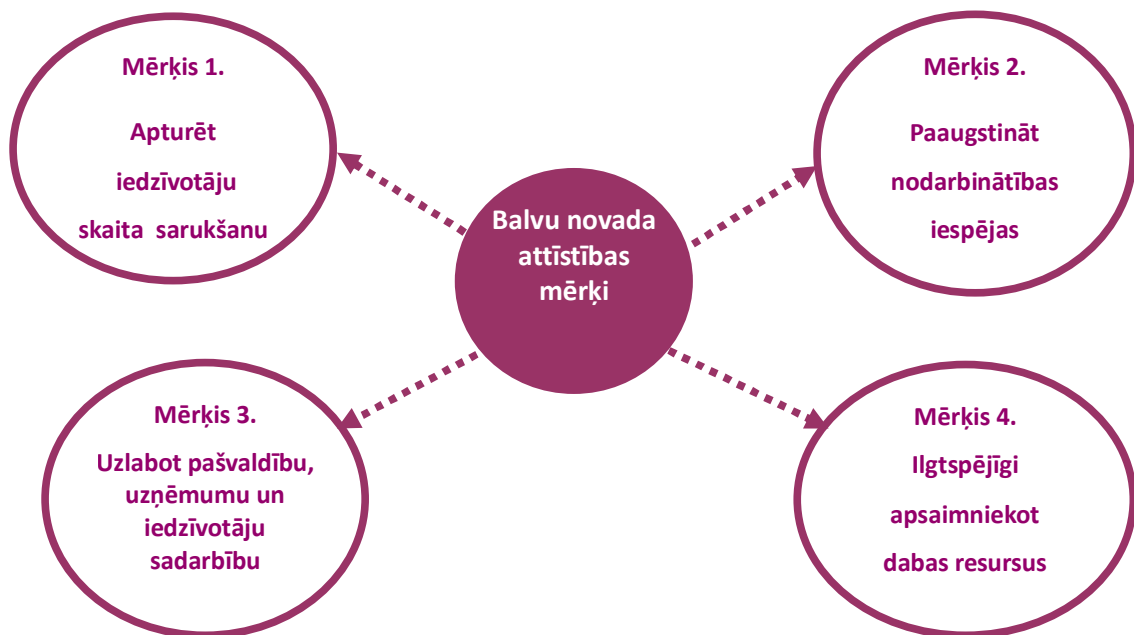
Balvu novads 2030. gadā veido Ziemeļlatgales ekonomiskās attīstības, pakalpojumu un pārrobežu sadarbības centru. Novadā ir veselīga un labvēlīga dzīves vide visu vecumu iedzīvotājiem, tajā dzīvo aktīvi cilvēki, kuri veido savu labklājību, radoši apvienojot dabas kapitāla, pierobežas, kultūras mantojuma un jauno tehnoloģiju sniegtās iespējas.

Ilgtspējīgas attīstības mērķi

Mērķis 1: Apturēt iedzīvotāju skaita straujo sarukšanu

Iedzīvotāji ir novada attīstības galvenais dzinējspēks. Ilgtspējīgas attīstības iespējas ir būtiski apdraudētas straujā iedzīvotāju skaita sarukuma dēļ (sk. sadaļu “Attīstības izaicinājumi”). Balvu novada ilgtspējīgas attīstības mērķis ir apturēt iedzīvotāju skaita sarukšanu. Tas sevī ietver gan emigrācijas mazināšanu, gan jaunu iedzīvotāju piesaisti.

Attēls 1. Attīstības mērķi

Mērķis 2: Paaugstināt nodarbinātības iespējas

Novadā ir salīdzinoši augsts bezdarba līmenis un novecojoša sabiedrība (sk. sadaļu “Attīstības izaicinājumi”). Šīm tendencēm mijiedarbojoties, var pieaugt nabadzības risks, jo īpaši pirms pensijas vecuma iedzīvotāju vidū. Šis mērķis sevī ietver gan konkurētspējīgas un daudzveidīgas uzņēmējdarbības attīstību, gan iedzīvotāju zināšanu un prasmju pielāgošanu jaunām darba tirgus

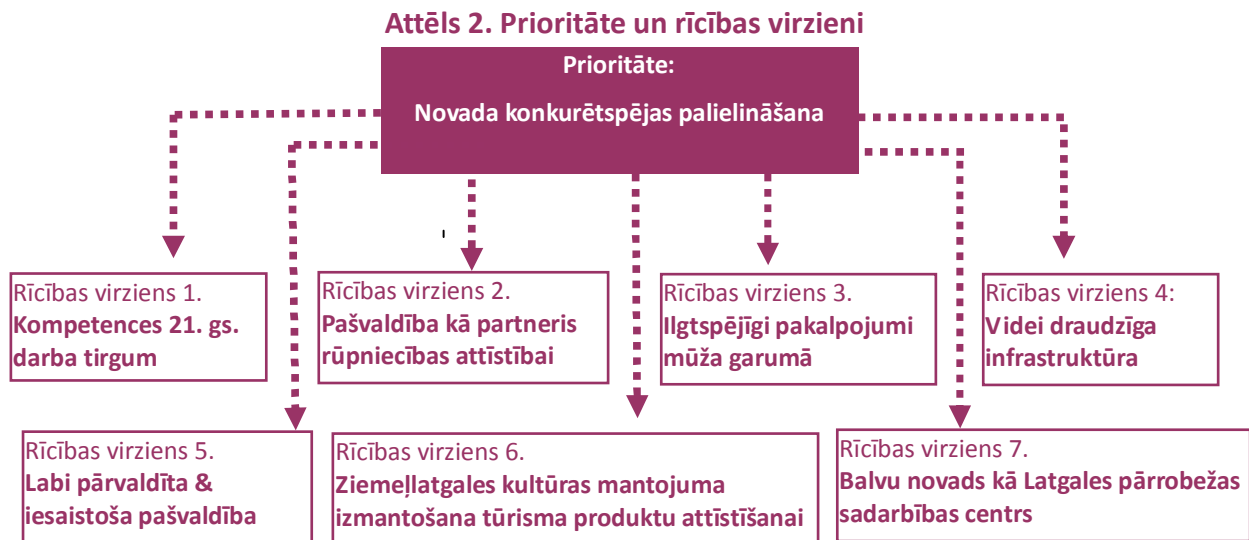
iespējām.

Mērķis 3: Uzlabot pašvaldību, uzņēmumu un iedzīvotāju sadarbību

Savstarpēja uzticība un sadarbība ir būtisks ilgtspējīgas attīstības kapitāls. Novadā ir novērojama neattīstīta sadarbība, par ko liecina zemie sabiedrības līdzdalības rādītāji (sk. sadaļu “Attīstības izaicinājumi”). Šis mērķis sevī ietver sadarbības veicināšanu starp iedzīvotājiem, pašvaldību, uzņēmējiem un nevalstiskām organizācijām.

Mērķis 4: Ilgtspējīgi apsaimniekot dabas resursus

Mežu, lauksaimniecības zemes, ūdens un citu dabas resursu efektīva un pareiza izmantošana ļauj peļņu nesošā veidā saglabāt un uzturēt novada dabas kapitālu. Novada dabas kapitāla un ainavu apsaimniekošanā ir jābalstās uz ilgtspējīgas attīstības pamatideju. Tā ir – apmierināt esošās paaudzes vajadzības, lai nemazinātu nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas.

Prioritāte un rīcības virzieni**Prioritāte: Novada konkurētspējas palielināšana**

Novada attīstība ir mērķtiecīgi veidota, lai palielinātu novada konkurētspēju, stimulējot resursu un potenciāla izmantošanu un mazinot infrastruktūras nepilnības, lai piesaistītu novadam izglītotos un aktīvus jauniešus, kas iesaistās uzņēmējdarbībā un kopā ar esošajiem novada uzņēmējiem rada darba vietas novada iedzīvotājiem. No šīs prioritātes izriet 7 rīcības virzieni.

Rīcības virziens 1: “Kompetences 21. gs. darba tirgum”

Rīcības virziens ir vērsts uz Balvu novada kā Ziemeļaustrumu Latvijas izglītības centra nostiprināšanu. Plašais izglītības institūciju tīkls sniedz būtiskas iespējas sniegt izglītības pakalpojumus Ziemeļaustrumu Latvijas reģiona iedzīvotājiem (sk. sadaļu “Novada specializācija”). Ir svarīgi papildināt šo tīklu ar kvalitatīviem izglītības pakalpojumiem, kuri sniedz zināšanas un prasmes 21. gadsimta darba tirgum. Īpašu uzmanību būtu jāpievērš radošuma, inovāciju un uzņēmējdarbības prasmju un attālinātā darba iemaņu attīstīšanai visa mūža garumā.

Iespējamās aktivitātes:

1. attālinātā darba centra jeb atvērtās darba telpas izveide;
2. izglītības iestāžu infrastruktūras sakārtošana un pakalpojumu attīstība;
3. neformālās un mūžizglītības izglītības attīstība;
4. profesionālās izglītības iestādes izveide un attīstība;

5. apmācību attīstīšana iedzīvotāju IT kompetenču palielināšanai;
6. attālināta darba iespējas atbalstoša infrastruktūra;
7. lauku skolu saglabāšana un to kā pakalpojumu sniegšanas centru tālākā attīstībā.

Rīcības virziens 2: "Pašvaldība kā partneris rūpniecības attīstībai"

Rīcības virziens ir vērsts uz rūpniecības attīstīšanu un jo īpaši sniegt atbalstu, piemēram, apmācības pašnodarbinātajiem un mājražotājiem attīstīties par ražojošiem uzņēmumiem, kuri rada darba vietas novada iedzīvotājiem (sk. sadaļu "Attīstības izaicinājumi"). Pašvaldībai ir jāklūst par nozīmīgu partneri uzņēmējiem, lai sekmētu jaunu darba vietu radīšanu.

Iespējamās aktivitātes:

1. uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstība (t.sk. industriālo zonu un klasteru veidošana, kā arī biznesa centra darbības pilnveidošana);
2. radošo industriju attīstība, lai paaugstinātu pievienoto vērtību uzņēmumu saražotajai produkcijai;
3. veidot labvēlīgu vidi investīciju piesaistei;
4. vietējās kooperācijas stimulēšana, jo īpaši lauksaimniecības, kokapstrādes produkcijas realizācijai un tūrisma attīstībai;
5. zaļā iepirkuma ieviešana;
6. praktiskās uzņēmējdarbības iemaņu apgūšana izglītības procesa ietvaros.

Rīcības virziens 3: Ilgtspējīgi pakalpojumi visa mūža garumā

Emigrācija un sabiedrības novecošanās ir būtiski novada izaicinājumi (sk. sadaļu "Attīstības izaicinājumi"). Lai mazinātu emigrāciju, kā arī sabiedrības novecošanās ietekmi, ir nepieciešams attīstīt ilgtspējīgus pakalpojumus visa mūža garumā, īpašu uzmanību pievēršot veselības, tautas sporta un mūžizglītības jomām. Šie pakalpojumi būtu jāattīsta, gudri izmantojot un pārveidojot esošo infrastruktūru ar mērķi nepaaugstināt infrastruktūras uzturēšanas nākotnes izmaksas.

Iespējamās aktivitātes:

1. sociālās aprūpes, rehabilitācijas un sociālo pakalpojumu infrastruktūras un pakalpojumu attīstība;
2. pašvaldības funkciju deleģēšana nevalstiskajām organizācijām, piemēram, sociālo pakalpojumu, kultūras, sporta jomās;
3. veselības un sociālo pakalpojumu pieejamības nodrošināšana pēc iespējas tuvāk klienta

dzīves vietai;

4. veselīgu un aktīvu dzīvesveidu atbalstošas infrastruktūras pilnveidošana un attīstība, kā arī veselīgas atpūtas pasākumu popularizēšana;
5. sporta infrastruktūras pilnveidošana un attīstība, kā arī sporta, īpaši tautas jeb masu sporta, pasākumu organizēšana un popularizēšana;
6. veidot veselu un fiziski attīstītu jaunatni, nodrošinot sporta infrastruktūru pie katras vispārizglītojošās iestādes.

Rīcības virziens 4: Videi draudzīga infrastruktūra

Rīcības virziens ir vērsts uz infrastruktūras attīstīšanu, kura pēc iespējas mazāk piesārņo vidi un noplicina novada dabas resursus. Jo īpaši būtiski ir attīstīt kompaktu un ilgtspējīgu infrastruktūru, lai, samazinoties iedzīvotāju skaitam, nepieaugtu infrastruktūras uzturēšanas ekonomiskās un vides izmaksas uz vienu iedzīvotāju (sk. sadaļu "Attīstības izaicinājumi").

Iespējamās aktivitātes:

1. ēku energoefektivitātes uzlabošana, piesaistot struktūrfondu un investīciju fondu, kā arī citās programmās pieejamos finanšu līdzekļus;
2. pilsētas vides un gaisa kvalitātes uzlabošana Balvu pilsētā, pārceļot siltumenerģijas ražošanas objektus ārpus pilsētas centra;
3. tādas zaļās enerģijas izmantošana, kura nepasliktina iedzīvotāju dzīves kvalitāti;
4. dabas teritoriju un publisko telpu sakopšana un izmantošana iedzīvotāju aktīvai atpūtai;
5. transporta infrastruktūras un inženierkomunikāciju tīklu infrastruktūras sakārtošana un attīstība;
6. komunālās (t.sk. ūdens) saimniecības sakārtošana un attīstība;
7. degradēto teritoriju sakopšana un iekļaušana saimnieciskajā darbībā;
8. veselīgas, ekoloģiskas pārtikas ražošanas un tirdzniecības veicināšana;
9. neizmantoto lauksaimniecības zemju atgriešana saimnieciskajā darbībā

Rīcības virziens 5. Labi pārvaldīta un iedzīvotājus iesaistoša pašvaldība

Rīcības virziens ir vērsts uz iedzīvotāju līdzdalības palielināšanu novada politiskajos un sabiedriskajos procesos. Tieši pašvaldība var būt par sadarbības katalizatoru starp dažādām sociālām un interešu grupām, kā arī iedzīvotājiem, valsti un uzņēmējiem (sk. sadaļu "Attīstības izaicinājumi").

Iespējamās aktivitātes:

1. vietējo kultūras un citu iniciatīvu atbalstīšana;
2. pastāvīga sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām (piemēram, konsultatīvās padomes izveide);
3. izbraukuma sēdes un tikšanās ar iedzīvotājiem;
4. iedzīvotāju aktīvāka informēšana un iesaistīšanas pašvaldības darba izvērtēšanā;
5. pašvaldības kapacitātes stiprināšana, piemēram, piesaistot augsti kvalificētus ekspertus nozīmīgu projektu īstenošanai;
6. kvalitātes vadības sistēmas un labas pārvaldības principu ieviešana pašvaldībā;
7. ieviest pašvaldībā vienas pieturas aģentūras principu apkalpošanā, kā arī izmantot jaunākās tehnoloģijas attālinātu pakalpojumu sniegšanā.

Rīcības virziens 6: “Ziemeļlatgales kultūras mantojuma izmantošana tūrisma produktu attīstīšanai”

Prioritāte ir vērsta uz novada kultūras mantojuma popularizēšanu un komercializēšanu ar tūrisma palīdzību. Unikālie Ziemeļlatgales kultūras cilvēki ir resurss, kurš dod iespēju attīstīt eksportspējīgus tūrisma produktus, jo īpaši ņemot vērā ģeogrāfiski tuvo atrašanos Krievijas, Igaunijas, Lietuvas un Baltkrievijas teritorijām. Tā ir iespēja attīstīt novada ekonomiku, veicināt lauku kultūrvides saglabāšanu, amatniecības un radošo industriju attīstību.

Iespējamās aktivitātes:

1. sadarbība ar blakus esošiem novadiem Ziemeļlatgales vienotā tūrisma maršruta izveidošanai kultūras, veselības un medību tūrisma jomās;
2. novada unikālo kultūrvēsturisko iezīmju un vērtību, piemēram, Balvu muižas apbūves kompleksa, atjaunošana un saglabāšana;
3. kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana, t.sk. tūrisma norāžu izvietošana pie ievērojamākiem kultūrvēsturiskiem objektiem;
4. kultūras pasākumu organizēšana un mārketingš;
5. kultūras un tūrisma infrastruktūras sakārtošana un attīstība;
6. dabas teritoriju (t.sk. Balvu pilsētai pieguļošie ezeru) pārdomāta iekļaušana tūrisma projektos;
7. rezidenču piedāvājums radošo profesiju pārstāvjiem, lai veicinātu atgriešanos vai pārcelšanos uz Balviem.

Rīcības virziens 7: “Balvu novads kā Latgales pārobežu sadarbības centrs”

Prioritāte ir vērsta uz aktivitātēm, kuras pilnvērtīgi izmanto pierobežas reģionu sadarbības potenciālu, un ES un citu ārvalstu finanšu instrumenti sniegtajām iespējām pārobežu projektu veidošanai, lai veicinātu novada ekonomisko un sociālo attīstību, kā arī stiprinātu vietējo kopienas. Rīcības virziens izriet no Balvu novada atrašanās Krievijas pierobežas teritorijā, kā arī ģeogrāfiskā tuvuma Igaunijas, Lietuvas un Baltkrievijas teritorijām. Šī ģeogrāfiskā iezīme apvienojumā ar pārobežas sadarbības kompetenci varētu būt labs potenciāls, jo īpaši ekonomiskās sadarbības veidošanai starp Baltijas jūras reģionu pašvaldībām (piemēram, Skandināvijas valstīm).

Iespējamās aktivitātes:

1. pārobežu sadarbības projektu veicināšana kultūrā, tūrismā, izglītībā, ekonomikā, uzņēmējdarbībā, veselības aizsardzībā un citās jomās;
2. zināšanu uzkrāšana un izplatīšana citām Latvijas pašvaldībām tajos jautājumos, kuri ir saistīti ar pārobežu sadarbību;
3. sadarbības projektu uzsākšana ar Baltijas jūras reģiona partneriem.

Novada specializācija

Ekonomiskā specializācija: dabas resursu ieguve un pārstrāde, lauksaimniecība, kokapstrāde un loģistika

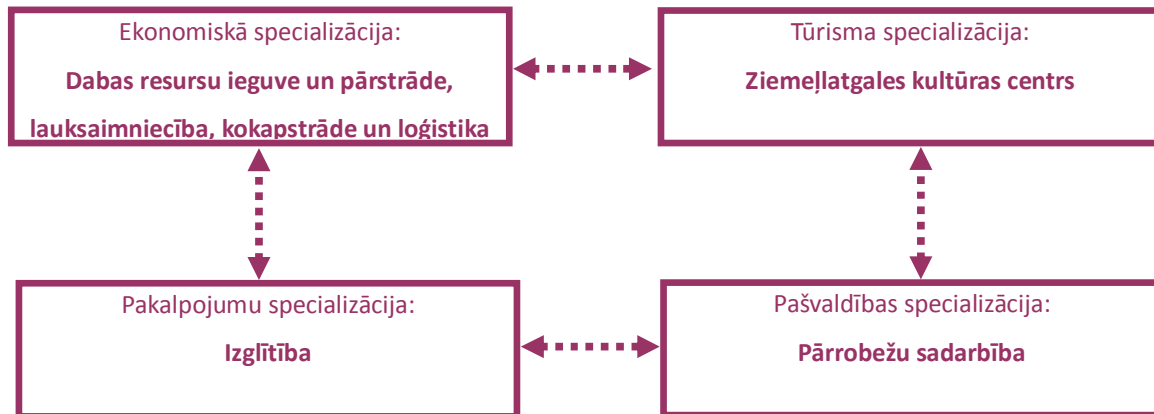
Novada ekonomiskā specializācija ir orientēta uz četriem virzieniem – uz dabas resursu (piemēram, kūdras, smilšu, grants, šķembas) ieguvi un pārstrādi, lauksaimniecības attīstību ar augstu pievienotu vērtību (piemēram, produkcijas pārstrādi), kokapstrādi un loģistiku. Trīs nozares ir saistītas ar novada dabas bagātībām. Dabas bagātību gudrāka izmantošana, tas ir, lielākas pievienotās vērtības radīšana var kalpot par pamatu lielākai novada iedzīvotāju turībai un jaunu darba vietu veidošanai. Nozīmīgākais uzsvars ir liekams uz kūdras ieguvi un pārstrādi. Tieši šajā jomā novadam ir vislielākās konkurētspējas priekšrocības pār blakus esošajiem novadiem. Papildus tam ir jāturpina attīstīt lauksaimniecību (arī bioloģisko lauksaimniecību) un kokapstrādi, jo pasaulē pieaug pieprasījums pēc ekoloģiskiem un veselīgiem produktiem. Savukārt loģistika kā novada ekonomiskā specializācija izriet no ģeogrāfiskās atrašanās Krievijas pierobežas teritorijā.

Pakalpojumu specializācija: izglītība

Balvu pilsēta ir reģionālas nozīmes attīstības centrs ar plašu izglītības institūciju tīklu. Plašā skolu tīkla un to nodrošinājuma dēļ novads sevi redz kā pamatizglītības, vispārējās vidējās un

profesionālās izglītības sniedzēju arī blakus esošo novadu iedzīvotājiem. Balvu Tālākizglītības un cilvēkresursu attīstības centrā ir iespējams apgūt arī vairāku augstāko mācību iestāžu klātienē studiju programmas, kas ļauj Balviem kļūt par tālākizglītības un augstākās izglītības pakalpojumu sniedzēju visas Ziemeļlatgales iedzīvotājiem, palīdzot tiem profesionāli pilnveidoties un pārkvalificēties atbilstoši darba tirgus pieprasījumam.

Attēls 3. Novada specializācija

Tūrisma specializācija: Ziemeļlatgales kultūras centrs

Balvu novads ir Ziemeļlatgales centrs. Šeit tiek koptas un saglabātas kultūras mantojuma nemateriālās un materiālās vērtības, attīstīta mūsdienīga kultūras infrastruktūra un kultūras darba organizēšana notiek augstā profesionālā līmenī. Šīs kvalitātes var kļūt par veiksmīgu atspērienu kultūras tūrisma attīstībai un Balvu novada kā Ziemeļlatgales kultūrvēsturiskā reģiona centra pozicionēšanai"

Pašvaldības specializācija: pārrobežu sadarbība

Balvu novada atrašanās Krievijas pierobežas teritorijā, kā arī ģeogrāfiskais tuvums Igaunijas, Lietuvas un Baltkrievijas teritorijām sniedz lieliskas iespējas iesaistīties pārrobežu projektos. Balvu novada pašvaldība sevi redz kā neatņemamu sadarbības partneri pārrobežu sadarbības projektos. Pašvaldība uzkrās un izplatīs zināšanas, kuras ir saistītas ar pārrobežu sadarbību, nodrošinot informācijas apmaiņu ar citām Latvijas un Baltijas jūras reģiona pašvaldībām.

Telpiskās attīstības perspektīva

Nozīmīgākie telpiskās struktūras elementi un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas

Telpiskās attīstības svarīgākais pamatnosacījums Balvu novadā ir teritorijas ilgtspējīgas attīstības nodrošināšana, ievērojot novada teritorijas attīstības vēsturisko pēctecību, respektējot iedzīvotāju šodienas vajadzības un nākotnes nepieciešamības, nodrošinot ekonomisko aktivitāšu iespēju realizēšanu tik lielā mērā, cik tas nodrošina teritorijas sabalansētu dabas un cilvēku radītās vides līdzāspastāvēšanu.

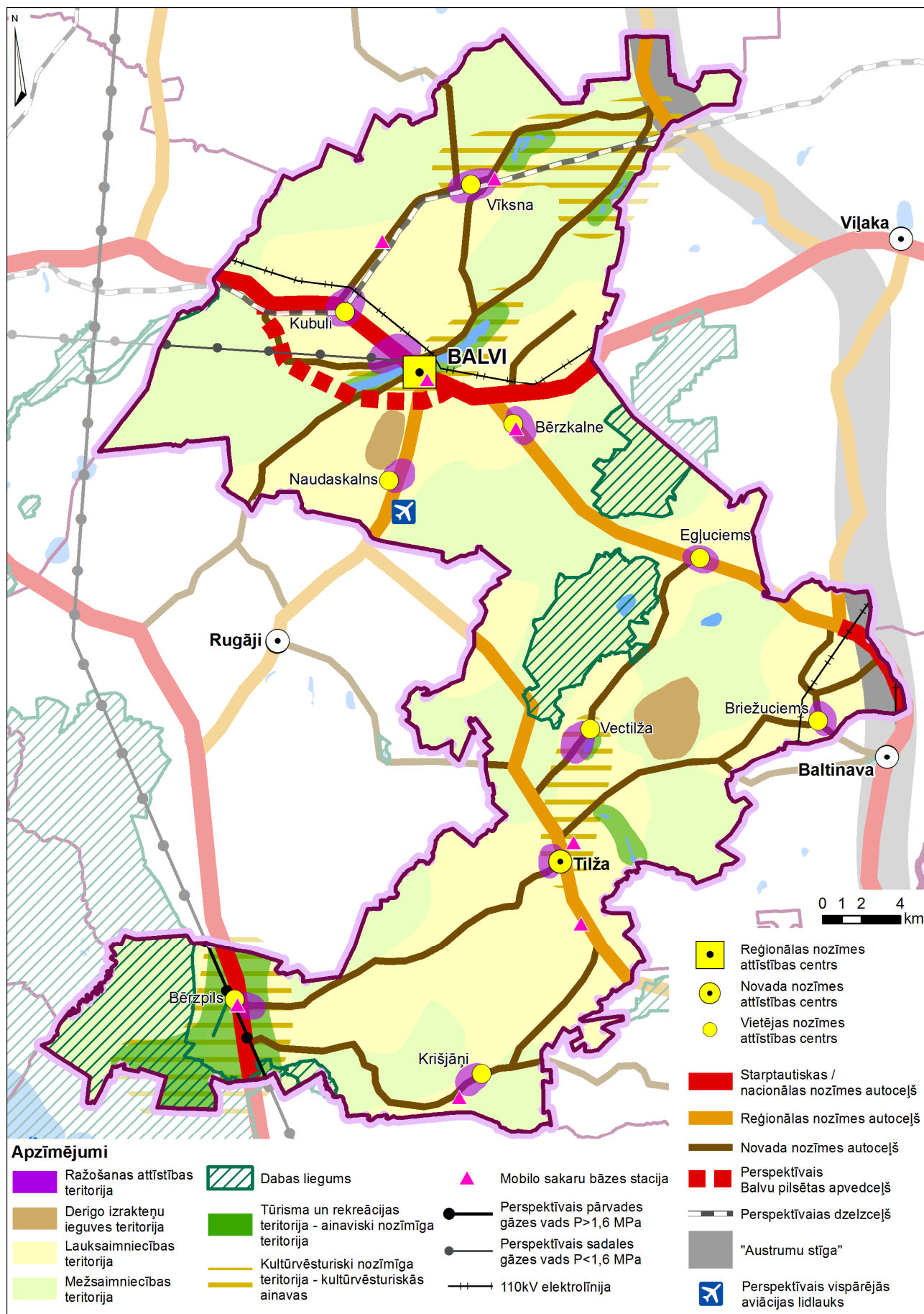
Novadam kā galvenie telpiskās perspektīvas attīstības virzieni tiek izvirzīti:

1. lauksaimniecības attīstība tai piemērotās zemēs (sk. sadaļu “Prioritāri attīstāmās teritorijas”);
2. policentriskas apdzīvotības un pakalpojumu sniegšanas saglabāšana (sk. sadaļu “Apdzīvotība un pakalpojumi”);
3. iekšējās un ārējās sasniedzamības uzlabošana (sk. sadaļu “Autoceļi”);
4. kultūras un dabas vērtīgo ainavu saglabāšana (sk. sadaļas “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls” un “Kultūrvēsturisko un dabas ainavu teritorijas”)

Prioritāri attīstāmās teritorijas

Balvu novada ekonomiskā specializācija ir vērsta uz trim uzņēmējdarbības virzieniem – (1) dabas resursu ieguvu un pārstrādi; (2) lauksaimniecību, arī bioloģisko lauksaimniecību, un (3) kokapstrādi. Ņemot vērā šo specializāciju, novadam ir svarīgi attīstīt derīgo izrakteņu teritorijas, lauksaimniecībai piemērotas zemes, mežsaimniecības, kā arī ražošanas attīstības teritorijas. Savukārt tūrisma un rekreācijas teritorijām ir jākalpo kā būtiskām teritorijām Balvu novada ekonomikas dažādošanai (sk. attēlu “Vēlamā telpiskā struktūra 2030. gadā”).

Attēls 4. "Vēlamā telpiskā struktūra 2030. gadā"

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme ir lielākais resurss lauku teritoriju attīstībai. Šīs teritorijas ir jāorientē uz augstvērtīgas un kvalitatīvas lauksaimniecības un pārtikas gala produkcijas ieguvu. Būtiski ir uzlabot lauksaimniecībā izmantojamo zemju auglību, atjaunojot un rekonstruējot meliorācijas sistēmas. Lauksaimniecības zemes izlietošanas mērķiem ir jābūt savienotiem ar vides, lauku apvidu ainavu, dabas resursu, augsnes un sugu daudzveidības aizsardzību un uzlabošanu. Derīgo izrakteņu teritorijās būtu atbalstāma kūdras, sapropeļa un citu derīgo izrakteņu ieguve un pārstrāde. Mežsaimniecības teritorijās ir būtiski nodrošināt mežu apsaimniekošanu un kāpināt meža ekonomisko vērtību, veicinot mežu teritoriju apmežošanu ar saimnieciski vērtīgākām koku sugām. Ražošanas attīstības teritorijās būtu atbalstāma kokapstrāde, kā arī lauksaimniecības produktu pārstrāde un ražošana. Ražošanas attīstības teritorijas galvenokārt būtu veidojamas ap novadu attīstības centriem un to tuvumā esošajām teritorijām. Tūrisma un rekreācijas (atpūtas) zonas ir būtiskas teritorijas gan tūrisma vajadzībām, gan viensētu apbūvei, kuras galvenokārt veidojas ap ūdens teritorijām, tāpēc jo īpaši svarīgi ir publisko ūdenstilpņu ilgtspējīgas izmantošanas un apsaimniekošanas stratēģijas izstrāde.

Sekojošā prioritāro teritoriju attīstības vadlīnijām, pašvaldība:

- ✦ atbalsta lauksaimniecības zemju konsolidāciju lauksaimniecības attīstībai nozīmīgās teritorijās, kā arī tradicionālās lauksaimniecības, bioloģiskās lauksaimniecības un tūrisma attīstību tūrisma un rekreācijas teritorijās;
- ✦ atbalsta lauksaimniecības ražošanas objektu izvietojumu lauksaimniecības teritorijās, ja tie nepārsniedz vienas saimniecības apkalpošanas vajadzības;
- ✦ atļauj līdz derīgo izrakteņu ieguves uzsākšanai teritorijas izmantot lauksaimniecības vai mežsaimniecības vajadzībām;
- ✦ sekmē meliorācijas sistēmu saglabāšanu un atjaunošanu, novēršot lauksaimniecībā izmantojamo zemju vērtības samazināšanos;
- ✦ sekmē publisko upju un ezeru pieejamību atpūtas un tūrisma mērķiem, kā arī brīvas pārvietošanās iespējas pa upēm un ezeriem;
- ✦ neatbalsta īpaši vērtīgo lauksaimniecības zemju degradēšanu, aizaudzēšanu ar krūmiem, nezālēm, tai skaitā latvāņiem, un meliorācijas sistēmu sagraušanu;
- ✦ nodrošina publiski pieejamas teritorijas iedzīvotāju rekreācijas vajadzībām.

Apdzīvotība un pakalpojumi

Balvu novada apdzīvojuma struktūru veido: Latgales reģiona nozīmes centrs – Balvu pilsēta, novada nozīmes centrs – Tilžas ciems, vietējas nozīmes centri ar ciema statusu – Bērzkalne, Bērzpils, Briežuciems, Eglūciems, Krišjāņi, Kubuli, Naudaskalns, Vectilža, Vīksna, kā arī apdzīvotās vietas – Verpuļeva, Rubeņi. Novadam ir svarīgi saglabāt šo četru pakāpju policentriskā apdzīvojuma struktūru (sk. attēlu “Attīstības centri un ceļu infrastruktūra”).

Balvu pilsēta ieņem nozīmīgu lomu ne tikai novadā, bet arī Latgales reģionā. Balvu pilsētas loma nākotnē pieaugs, attīstot ciešākas, funkcionāli papildinošas saites ar Alūksni un Gulbeni. Tas ir veids kā Balvi var stiprināt savu nozīmi kā nacionālas nozīmes centrs. Balvu pilsētā un Tilžas ciemā būtu jānodrošina bagātīgs pakalpojumu grozs, savukārt novada attīstības centros pakalpojumu sniegšanā būtu jāizmanto “vienas pieturas aģentūras” pieeja.

Tabula 1. Apdzīvojuma struktūra un pakalpojumu grozs

Reģionālas nozīmes centrs - Balvu pilsēta	- novada pašvaldības pārvaldes institūcijas - valsts pārvaldes institūcijas - pamatskola un vispārējās vidējās izglītības iestādes (pamatskola, vidusskola, valsts ģimnāzija) - pirmsskolas izglītības iestāde - interešu izglītības iestāde - profesionālās ievirzes izglītības iestādes - profesionālās izglītības iestāde - augstākās izglītības ieguves iespējas - sporta pakalpojumi - primārās un ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumi (t.sk. zobārstniecības pakalpojumi) - veselības aprūpe daudzprofilu slimnīcā - pilna apjoma sociālā dienesta pakalpojumi - ilgstoša sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi - reģionālas nozīmes kultūras iestāžu pakalpojumi (multifunkcionāls kultūras nams, centrālā bibliotēka, novada muzejs) - reģionālas nozīmes atpūtas un sporta infrastruktūras objekti - publiski pieejams ātrdarbīgs internets - dzīvojamais fonds - izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi - tirdzniecība un pakalpojumi - finanšu un apdrošināšanas pakalpojumi - sabiedriskā transporta pieejamība - asfaltbetona seguma ceļi līdz reģionālas, nacionālas un starptautiskas nozīmes centriem - ūdensapgādes, kanalizācijas un siltumapgādes nodrošinājums - ielu apgaismojums - teritorijas saimnieciskās darbības attīstībai, arī ražošanas objektu izvietojumam - Biznesa centra uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumi - operatīvo dienestu iestādes
Novada nozīmes centrs - Tilžas ciems	- pašvaldības pārvaldes pakalpojumi - vispārējā vidējās izglītības iestāde (vidusskola) - pirmsskolas izglītības iestāde - interešu izglītības ieguves iespējas - profesionālās ievirzes izglītības pakalpojumi - sporta pakalpojumi - primārās un ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumi (t.sk. zobārstniecības pakalpojumi) - pilna apjoma sociālā dienesta pakalpojumi - kultūras pakalpojumi (bibliotēka, kultūras nams, muzejs) - publiski pieejama atpūtas un sporta infrastruktūra

	- publiski pieejams ātrdarbīgs internets - dzīvojamais fonds - operatīvo dienestu iestādes (neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta atbalsta vietas) - mazumtirdzniecības pakalpojumi - izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi - sabiedriskā transporta pieejamība - asfaltbetona seguma ceļš līdz reģionālas nozīmes centram – Balvu pilsētai - ūdensapgādes, kanalizācijas un siltumapgādes nodrošinājums - ielu apgaismojums - teritorijas saimnieciskās darbības attīstībai - informatīvi konsultatīvā atbalsta pakalpojumi uzņēmējiem
Vietējās nozīmes centri - Briežuciems, Egluciems un Bērzkalnes, Bērzpils, Krišjāņu, Kubulu, Naudaskalna, Vectilžas, Vīksnas ciemi	- pašvaldības pārvaldes pakalpojumi - vispārējās izglītības iestāde vai nodrošināts transports audzēkņu pārvadāšanai uz tuvāko izglītības iestādi - pirmsskolas izglītības iestāde vai grupa vai nodrošināts transports audzēkņu pārvadāšanai uz tuvāko izglītības iestādi - interešu izglītības pieejamība - sporta pakalpojumi - primārās veselības un sociālās aprūpes pakalpojumi - kultūras pakalpojumi (bibliotēka, tautas/saieta nams) - publiski pieejama atpūtas un sporta teritorijas - publiski pieejams ātrdarbīgs internets - dzīvojamais fonds - mazumtirdzniecības pakalpojumi - sabiedriskā transporta pieejamība - asfaltbetona seguma ceļš līdz reģionālas nozīmes centram – Balvu pilsētai - ūdensapgādes, kanalizācijas un siltumapgādes nodrošinājums - ielu apgaismojums - teritorijas uzņēmējdarbības izvietojumam - biznesa konsultants
Pārējās apdzīvotās vietas – Rubeņi, Verpuļeva	Ceļu un komunikāciju infrastruktūra, elektroenerģijas pieejamība

Viensētu loma palielināsies, attīstoties lauku tūrismam, pasīvajai un aktīvajai atpūtai, kā arī to izmantošanai par brīvdienu un vasaras mājokli pilsētniekiem.

Vadlīnijas apdzīvojuma attīstībai:

1. jāveicina Latgales tradicionālās apdzīvojuma struktūras saglabāšana un attīstība, revitalizējot esošās apdzīvotās vietas un izvairoties no jaunu apdzīvoto vietu veidošanās teritorijās, kur nav nodrošināta vismaz minimālā nepieciešamā sociālā un inženiertehniskā infrastruktūra;
2. jāizvairās no apdzīvoto vietu nepamatotas izplešanās uz dabas teritoriju rēķina, jāpanāk optimāla iedzīvotāju un apbūves blīvuma paaugstināšana pilsētās un ciemos;
3. katras apdzīvotās vietas plānojumam jāveicina dzīves vides kvalitātes paaugstināšanās ne tikai vietējā pašvaldībā, bet visā reģionā, sabalansējot gan iedzīvotāju intereses, gan ekonomiskās izaugsmes iespējas, gan dabas un kultūrvides aizsardzības prasības;

4. plānojot apdzīvoto vietu inženiertehnisko nodrošinājumu, jāmeklē inovatīvi un videi draudzīgi risinājumi un tehnoloģijas, lai taupītu energoresursus un mazinātu vides piesārņojumu;
5. plānojot jaunu mājokļu, sociālo un citu pakalpojumu objektu, darba vietu attīstīšanu, iespēju robežās jāizmanto jau esošā infrastruktūra.

Transports

Ārējā sasniedzamība

Ir jāuzlabo novada sasniedzamība starp Daugavpils, Rēzeknes, Alūksnes un Gulbenes pilsētām, kā arī Krievijas teritorijā esošo Pleskavas apgabalu. Balvu novada attīstībai būtiski ir nacionālās nozīmes autoceļa statusa piešķiršana ceļam “Gulbene – Balvi – Viļaka – Vientuļi – Pitalova” un transporta koridoram “Austrumu stīga”, kā arī dzelzceļa satiksmes atjaunošana (t. sk. uz Krieviju) un lidlauka izbūve. Šī transporta infrastruktūra ievērojami paaugstinās valsts ziemeļdaļas pilsētu tīkla potenciālu un pastiprinās Balvu pilsētas lomu. Attīstoties muitas darbībai Robežas kontroles punktā “Vientuļi”, varētu pieaugt vajadzība pēc apvedceļa izbūves nepieciešamību ap Balvu pilsētu (sk. attēlu “Attīstības centri un ceļu infrastruktūra”).

Iekšējā sasniedzamība

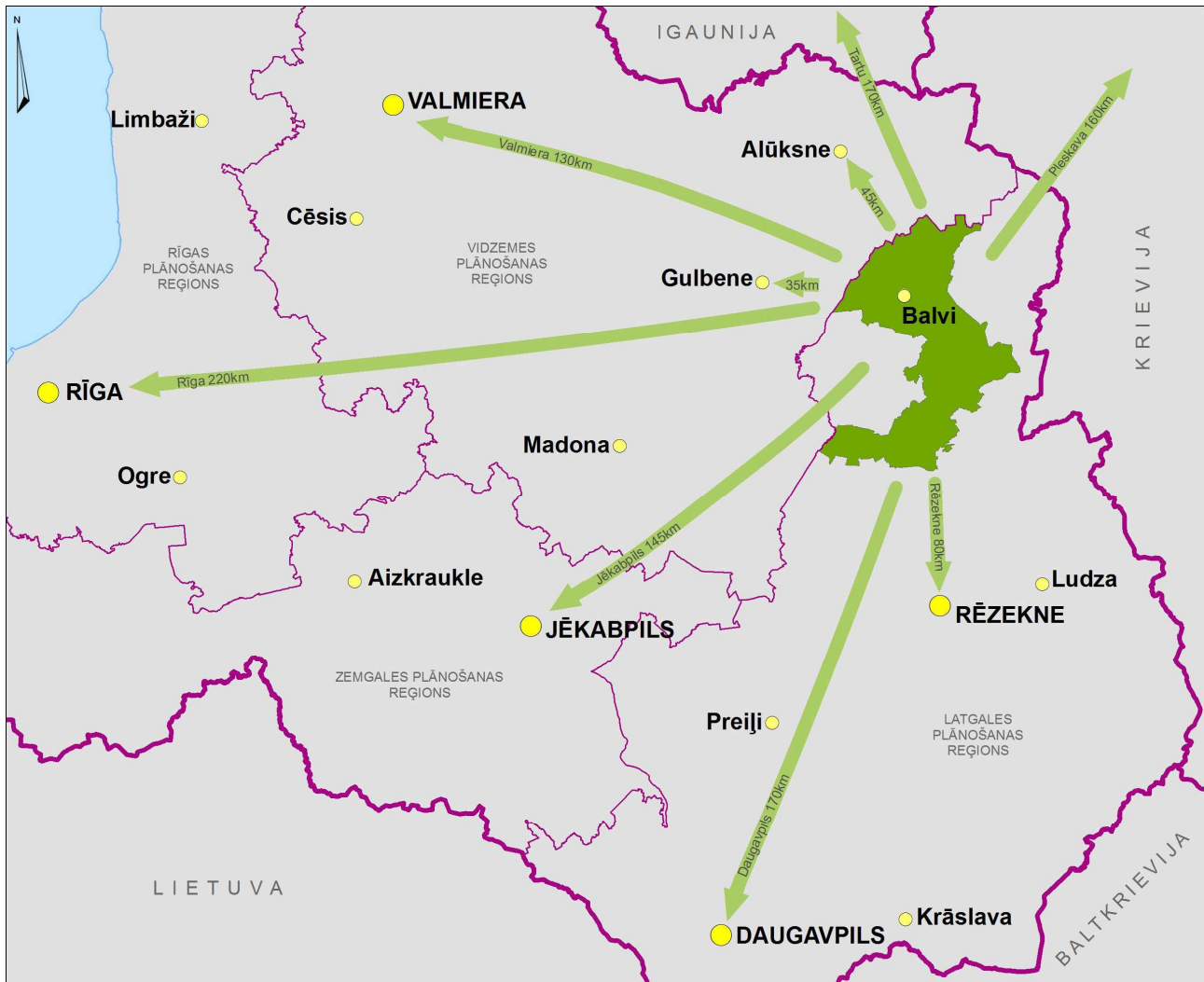
Ņemot vērā novada nolietoto ceļu infrastruktūru, ir būtiski modernizēt novada nozīmes ceļus, veidot videi draudzīgas transporta sistēmas un nodrošināt veloceļu attīstību (sk. sadaļu “Izaicinājumi”), lai uzlabotu novada iekšējās mobilitātes iespējas, kā arī veidotu ilgtspējīgu un savstarpēji papildinošu attīstības centros pieejamo pakalpojuma klāstu. Veloceliņu tīkla izveide paaugstinātu iedzīvotāju mobilitāti un drošumspējas.

Vadlīnijas sasniedzamības uzlabošanai:

1. jānodrošina visu apdzīvoto vietu – gan ciemu un urbāno teritoriju, gan atsevišķu lauku sētu, ražošanas, pakalpojumu u.c. objektu lauku teritorijā sasniedzamība pa labas kvalitātes autoceļiem, kas aprīkoti ar satiksmes drošības tehniskajiem līdzekļiem;
2. jāveicina visu novada un vietējas nozīmes attīstības centru sasniedzamība pa asfaltbetona seguma ceļiem;
3. jāveicina efektīva, savstarpēji saskaņota, iedzīvotājiem ērta sabiedriskā transporta sistēma novada apdzīvoto vietu, reģionālo un nacionālo attīstības centru sasniedzamībai;

4. Jāveicina piebraucamo ceļu, stāvlaukumu, ielu un ielu apgaismojuma infrastruktūras modernizācija;
5. Jāpilnveido vizuālās ceļu un apdzīvoto vietu norāžu sistēma visa novada teritorijā.

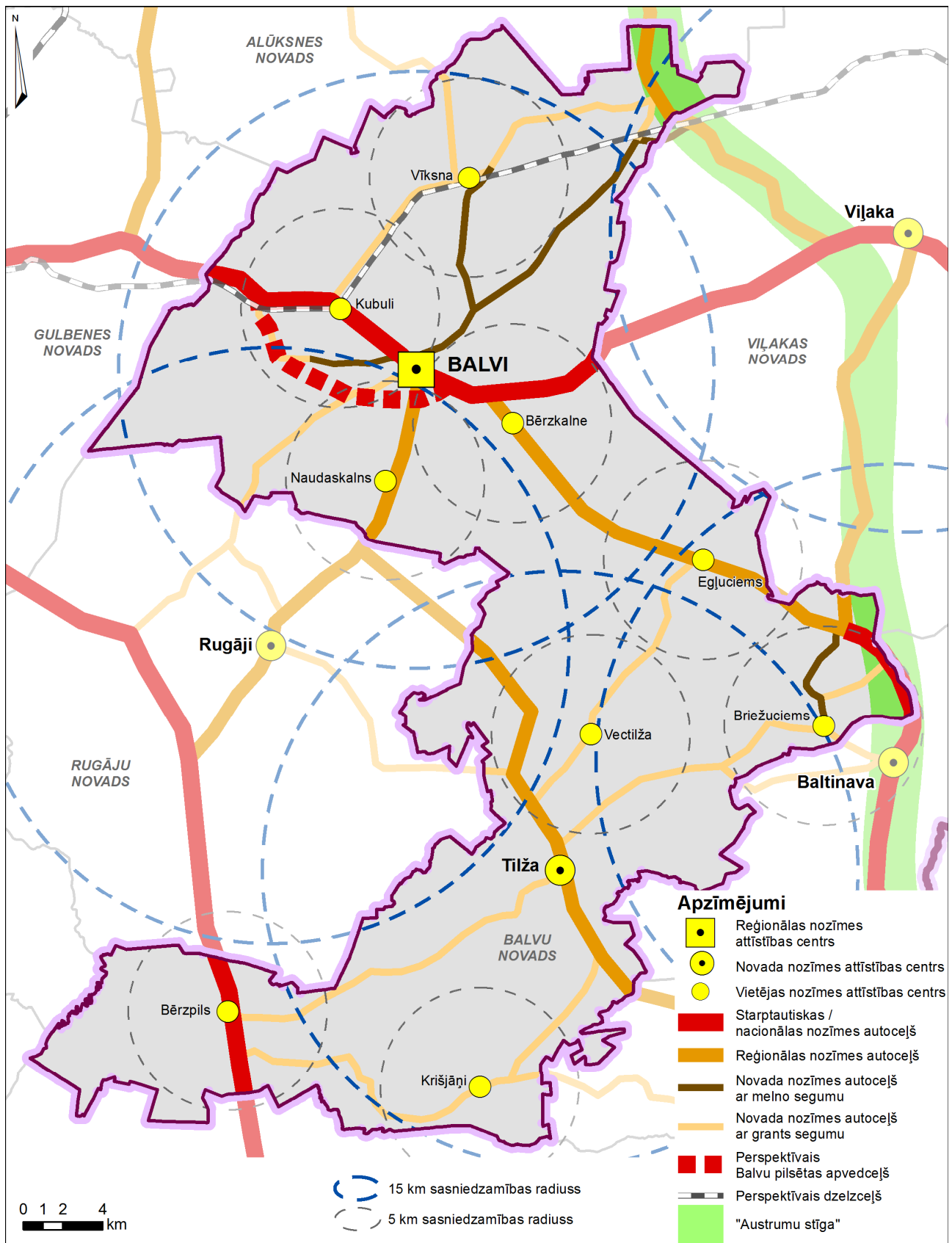
Attēls 5. Ārējā sasniedzamība

Maģistrālie inženierkomunikāciju tīkli un cita infrastruktūra

Novadā atrodas nacionālās nozīmes infrastruktūras objekti. Tie ir trīs 100 kV augstsprieguma elektrolīnijas un astoņas mobilo operatoru bāzes stacijas, kuras veic būtisku lomu Latgales reģiona nodrošināšanai ar mobilo sakaru pakalpojumiem. Šo teritoriju esošā vai plānotā (atļautā) izmantošana ir slēgtas vai ierobežotas lietošanas režīma būves, ietaises un teritorijas. To lietošanas ierobežojumi izriet gan no vēlēšanās aizsargāt specializētu objektu, gan no bīstamības, ko var radīt pats objekts. Novada attīstībai ir būtiski platjoslu interneta, kā arī gāzes sadales un pārvades tīklu attīstība.

Attēls 6. Attīstības centri un ceļu infrastruktūra

Vadlīnijas inženierkomunikāciju tīklu uzlabošanai:

1. inženiertīkli pēc iespējas kompakti jākoncentrē koridoros gar autoceļiem. Ciemos un citās urbanizētās vietās galvenie inženiertīkli izvietojami ielu un ceļu sarkano līniju koridoros un nodalījuma joslās, izvairoties no atsevišķu zemes vienību šķērsošanas;
2. jāparedz mūsdienu prasībām atbilstošu informācijas sistēmu izveide, nodrošinot augstas kvalitātes infrastruktūru – telekomunikāciju un datu pārraides tīklus;
3. novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija atbalsta ūdensapgādes, kanalizācijas un atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošanu un modernizāciju, vides piesārņojuma samazināšanu un infrastruktūras pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanu;
4. visās apdzīvotajās vietās jānodrošina līdzvērtīga pieeja informācijas un telekomunikāciju pakalpojumiem, tajā skaitā pieeja ātrdarbīgam internetam;
5. novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija atbalsta “zaļo enerģiju” – alternatīvu energoapgādes veidu un videi draudzīgu tehnoloģiju attīstību, izmantojot vietējos atjaunojamos energoresursus.

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls

Balvu novadā ir četras nozīmīgas, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – dabas liegums “Lubāna mitrājs”, dabas liegums “Orlovas (Ērgļu) purvs”, dabas liegums “Stompaku purvi” un “Sitas un Pededzes palīene”. Šie dabas liegumi ir Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas iekļautas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *Natura 2000*. Dzīvnieku brīvas kustības nodrošināšanai starp dabas aizsargājamām teritorijām iespēju robežās ir nepieciešams veicināt zaļo koridoru attīstību starp dabas teritorijām, tā izveidojot savstarpēji integrētu zaļā tīklojuma telpisko struktūru (sk. attēlu “Kultūrvēsturiskie objekti un ainavas, kā arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls”). Zaļie koridori kalpo kā joslas meža dzīvnieku migrācijai, jo daudzu dzīvnieku izplatības areāls bieži vien ir lielāks par vienu meža masīvu. Zaļajos koridoros būtu jāparedz brīva un maz ierobežota dzīvnieku kustība.

Vadlīnijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ilgtspējas nodrošināšanai:

- ▲ galvenā prioritāte šajās teritorijās ir dabas aizsardzība un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana. Ņemot vērā šo teritoriju īpašo jutīgumu, jāsaglabā līdzsvars starp teritorijas

attīstību un vides aizsardzību;

- ✧ šajās teritorijās var atbalstīt organizētu ekoloģiskā tūrisma attīstību – putnu un dzīvnieku vērošanu, ogošanu, medību tūrismu, makšķerēšanu, ievērojot normatīvos aktos noteiktās prasības;
- ✧ jebkuras saimnieciskās darbības plānošanā jāievēro īpaši aizsargājamām dabas teritorijām saistošās likumdošanas prasības. Nav pieļaujamas nekādas darbības, kas ir pretrunā ar šo teritoriju izveidošanas mērķiem un spēkā esošo likumdošanu;
- ✧ visas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizliegts apmežot, apbūvēt vai veikt kādas citas darbības, kas maina to dabisko, mazpārveidoto vidi vai esošo apbūves struktūru; veidot jaunus mazdārziņus un dārzkopības kooperatīvus; izvietot jaunus ražošanas uzņēmumus, fermas, noliktavas un komunālās apbūves objektus; veidot jaunas mazstāvu un daudzdzīvokļu dzīvojamās teritorijas; apbūvēt un citādi pārveidot dabas objektus, reljefu un estētiski augstvērtīgās ainaviskās teritorijas; aizbūvēt vai citādi aizsegt ainaviski nozīmīgākos skatupunktus un perspektīvas.

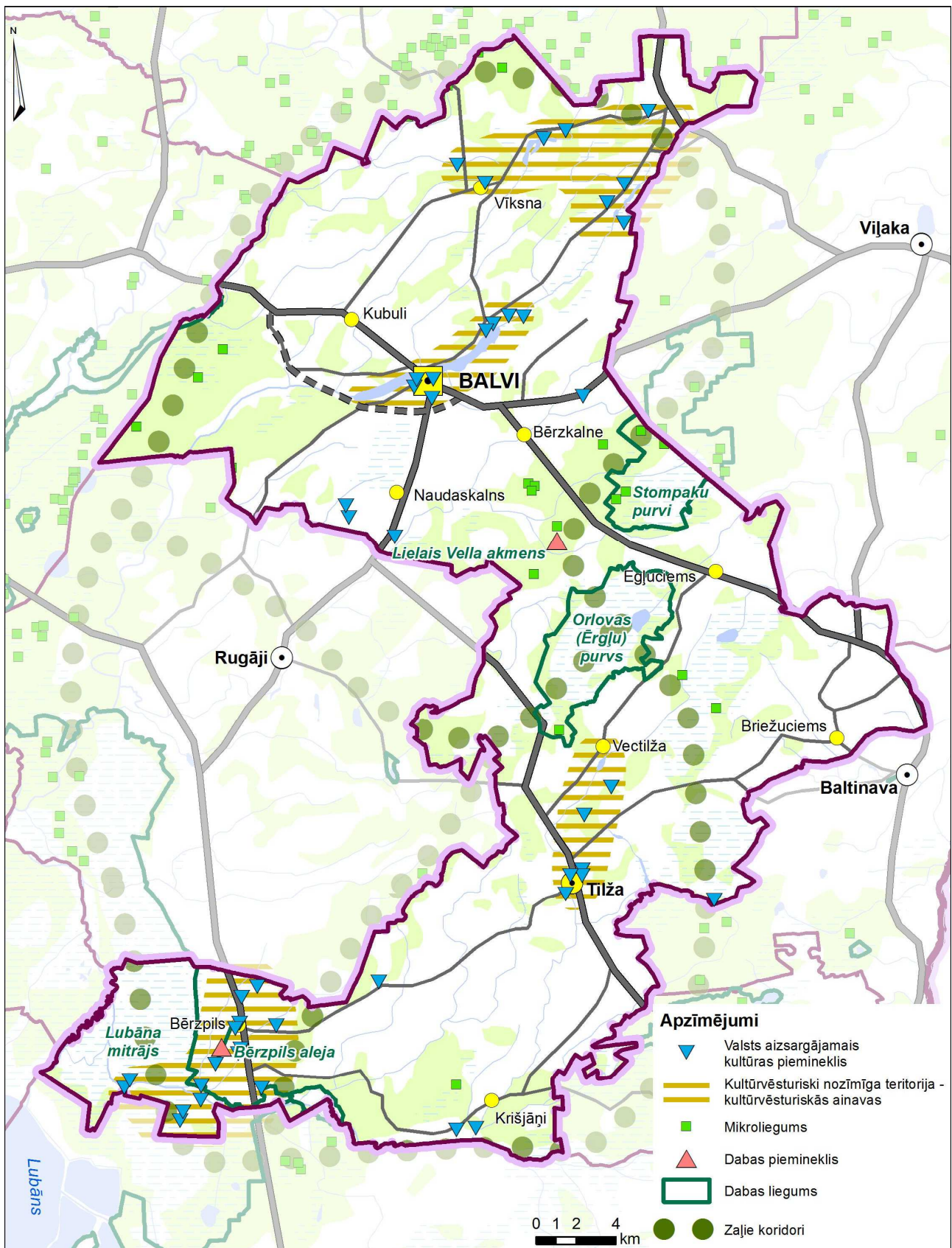
Kultūrvēsturisko un dabas ainavu teritorijas

Novadā ir plašs kultūrvēsturiskā mantojuma un nozīmīgu kultūrvēsturisko ainavu klāsts. Nozīmīgākie kultūras pieminekļi ir sakrālās celtnes, kā Balvu Romas katoļu baznīca, Balvu Ev. Luteriskā baznīca, Tilžas Romas katoļu baznīca, Bēržu katoļu baznīca, Bēržu kapu kapliča, kā arī Balvu muiža apbūves komplekss un Lāča dārzs. Kultūras pieminekļus drīkst izmantot kultūras, izglītības, zinātnes, tūrisma, saimnieciskiem vai citiem mērķiem tā, lai tiktu saglabāts kultūras piemineklis un kultūrvēsturiskā vide kultūras pieminekļa teritorijā, kā arī tā aizsardzības zonā (sk. attēlu “Kultūrvēsturiskie objekti un ainavas, kā arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls”).

Vadlīnijas kultūrvēsturisku un dabas ainavu teritoriju saglabāšanai un atjaunošanai:

1. pašvaldība atbalstīs kultūrvēsturisko ainavu un kultūras mantojuma atjaunošanu, saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu tūrisma attīstībai;
2. pašvaldība neatbalstīs kultūrvēsturisko ainavu daudzveidības un estētiskās kvalitātes samazināšanos ainaviski nozīmīgajās teritorijās.

Attēls 7. Kultūrvēsturiskie objekti un ainavas, kā arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls

Īstenošana un uzraudzība

Ilgtermiņa attīstības stratēģiju ievieš, īstenojot Balvu novada attīstības programmu un teritorijas plānojumu. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas ieviešanai noteikti vairāki uzraudzības rādītāji, kas palīdzēs novērtēt stratēģisko mērķu īstenošanas progresu un novada teritorijas attīstību.

Tabula 2. Ilgtermiņa uzraudzības pamatrādītāji

Mērķis	Rādītājs	Vērtība	Ilgtermiņā sasniedzamais rezultāts	Avots
Apturēt iedzīvotāju skaita straujo sarukšanu	Iedzīvotāju skaits	14972 (2013.gada 1.janvāris)	Stabils	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
	Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo	-139 (2012.gads)	Samazinās negatīvais saldo	Centrālā statistikas pārvalde
Paaugstināt nodarbinātības iespējas	Ekonomiski aktīvo tirgus sektora vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	66.1 (2012.gada sākums)	Pieaug	Valsts reģionālās attīstības aģentūra, Centrālā statistikas pārvalde
	Bezdarba līmenis %	17,60% (2013. gada marts)	Samazinās	Nodarbinātības valsts aģentūra
	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju, Ls	197 (2012.gads)	Pieaug	Balvu novada pašvaldība
	Teritorijas attīstības indekss	-0.591 (82.vieta, 2012.gads)	Pieaug	Valsts reģionālās attīstības aģentūra

Uzlabot pašvaldību, uzņēmumu un iedzīvotāju sadarbību	Izglītības iestāžu audzēkņu skaits uz 1000 iedzīvotājiem vecumā līdz 62 gadiem	190 (2013.gada septembris)	Pieaug	Balvu novada pašvaldība
	Sadarbības projektu skaits	-	Pieaug	Balvu novada pašvaldība
	Novada deputātu, administrācijas un sabiedrības kopīgu pasākumu skaits	-	Pieaug	Balvu novada pašvaldība
Ilgspējīgi apsaimniekot dabas resursus	Apstrādātas lauksaimniecībā izmantojamās zemes īpatsvars	67.2% (2013.gada oktobris)	Pieaug	Lauku atbalsta dienests, Balvu novada pašvaldība

Stratēģijas īstenošanas uzraudzība ir Balvu novada domes kompetence. Uzraudzības procesā iesaista arī atbildīgos pašvaldības speciālistus un struktūrvienības. Stratēģijas ieviešanas ziņojuma sagatavošanu koordinē Balvu novada pašvaldības Finanšu un attīstības nodaļa. Uzraudzības ziņojumu apstiprina Tautsaimniecības komiteja un dome.

Informāciju par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas rezultātājiem rādītājiem (sk. tabulā „Ilgtermiņa uzraudzības pamatrādītāji”) iekļauj ikgadējos attīstības programmas uzraudzības ziņojumos un izstrādā vienlaikus ar gada publisko pārskatu. Uzraudzības pamatrādītāju sarakstu var pārskatīt, veikto saraksta rezultātīvo izmaiņu pamatojot ziņojumā. Uzraudzības ziņojumus 2017., 2020., 2023., 2026., 2029., un 2031.gadā papildina ar pārskatu par Balvu novada telpiskās attīstības perspektīvas īstenošanu.